

**Степаненко Л.А.,**

*аспірант Київського національного економічного університету  
ім. Вадима Гетьмана*

## **ФІНАНСУВАННЯ РЕМОНТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СИСТЕМИ ДЕРЖВОДГОСПУ**

*Наведені результати дослідження стану фінансування ремонту основних засобів бюджетними організаціями системи держводгоспу. Визначено основні проблеми під час проведення капітального та поточного ремонтів, а також шляхи їх подолання.*

*Investigation results of stage in financing repairing work of the main means of production by the state-run organizations in the system of water management have been given. The main problems in the cause of current and thorough repairs as well as the ways of their solution have been determined.*

**Підвищення ефективності використання** основних засобів підприємства є одним із основних питань у період переходу до сучасних ринкових відносин.

Основні засоби бюджетної установи – це матеріальні цінності, які використовуються у діяльності установи протягом періоду, що перевищує один рік, і вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним та моральним зносом [1].

У зв'язку з цим, ремонт основних засобів є необхідною умовою виробничого процесу, а особливо у водогосподарчій галузі. Від своєчасності та якості ремонту залежить ефективність використання виробничих засобів в організаціях та управліннях, а також конкурентоспроможність на ринку водогосподарчих послуг. Отже, від вирішення цієї проблеми залежить не лише фінансовий стан бюджетної організації, а й виконання кошторису.

**Розкриттям сутності ремонтів** основних засобів, а також особливостей їх фінансування займалися такі видатні українські вчені, як М.В. Кужельний, А. М. Поддєрьогін, а також такі автори, як С.В. Свірко, П.Й. Атамас, А. Панкевич, М. Зварич.

**Методами дослідження** фінансування ремонтів основних

засобів є спосіб проникнення у зміст проблеми, що вивчається. До цих методів відносяться наукові способи вивчення, дослідження та опрацювання фінансово-економічної інформації за даними бюджетних установ Держводгоспу України.

**Метою цієї статті є аналіз** стану фінансування ремонтів основних засобів державними установами водогосподарчої галузі на цьому етапі, а також визначення чинників, які негативно впливають на повноцінне та ефективне проведення ремонтів в ході підвищення експлуатаційних якостей основних засобів.

**Особи, відповідальні за експлуатацію та збереження основних засобів**, повинні забезпечити своєчасне, повне і якісне виконання усіх правил їх технічного обслуговування і ремонту, необхідних для підтримання (поновлення) експлуатаційних властивостей цих засобів. Своєчасний ремонт запобігає передчасному зносу основних засобів та їх вибуттю, продовжує термін служби, підвищує виробничу потужність та скорочує потребу в нових фінансуваннях.

За обсягом і характером виконуваних ремонтних робіт, ремонти поділяють на поточні та капітальні. Перелік робіт, що належать до того чи іншого виду ремонту визначають за відповідними нормативними документами. Капітальні і поточні ремонти відрізняються складністю, обсягом, термінами виконання та періодичністю проведення.

Поточний ремонт здійснюється для забезпечення роботи основних виробничих засобів і полягає в усуненні окремих пошкоджень основних засобів і їх заміні або поновленні їхніх окремих частин.

Капітальний ремонт проводиться для відновлення виробничого ресурсу основних засобів. При цьому здійснюється, як правило, повне розбирання засобу, виявлення дефектів, контроль технічного стану, власне ремонт, складання устаткування після ремонту, його регулювання та випробування [2]. Поточні ремонти можуть проводитися декілька разів на рік, а капітальні – як правило, не частіше одного разу на рік (або й рідше).

Формування економічного механізму фінансування ремонтів основних засобів у водогосподарській галузі здійснюється згідно з Законом України „Про Загальнодержавну програму розвитку водного господарства” [3], і є одним з головних шляхів реалізації основних принципів розвитку водного господарства. Виконання таких головних завдань управліннь водного господарства, як:

- забезпечення подачі води в необхідній кількості;
- виконання робіт, пов’язаних з пропуском повеней;

– безперербійне раціональне забезпечення об'єктів і споруд каналів електроенергією і зв'язком;

– підтримка у технічно-справному стані усіх комплексів об'єктів і споруд;

тісно пов'язане з використанням виробничих основних засобів, а отже і з їх ремонтом. Основні засоби управлінь складаються з русел каналів, гідротехнічних споруд, насосних станцій, мостів через канали, промислові й адміністративні будівлі, засоби зв'язку та лінії електропередач, експлуатаційні дороги. Виконання основних функцій і завдань управлінь залежить від стану меліоративних систем і споруд, а також – від фінансування ремонтних робіт.

Фінансування ремонтних робіт управлінь і організації Держводгоспу України здійснюється згідно з Положенням „Про проведення планово-попереджувальних ремонтів меліоративних систем і споруд”, затвердженого наказом Держводгоспу України від 1 жовтня 1999 р., № 151 [4]. Дані про обсяги виконання ремонтних робіт заносяться до журналу з нагляду за технічним станом меліоративних систем і споруд. При цьому до поточного ремонту зараховують роботи із систематичного і своєчасного захисту елементів споруд, які виконуються регулярно протягом року за графіками. До капітального ремонту належать роботи, у процесі яких проводиться повне або часткове відновлення споруди, або її елементів на більш міцні й економічні кошторисна вартість яких становить не менше 20 % від початкової балансової вартості об'єкта ремонту.

Джерелом покриття витрат на здійснення ремонтів є бюджетні асигнування та кошти власників меліоративних об'єктів. При цьому розподіл видатків здійснюється шляхом планування комплексу витрат:

– на проведення капітального ремонту, відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації;

– на поточний ремонт на основі описів, поточних і позачергових оглядів об'єктів, споруд та оцінних відомостей;

– на об'єктах внутрішньогосподарських меліоративних систем у відповідності.

Витрати плануються згідно з Тимчасовим положенням про технічне обслуговування внутрішньогосподарських меліоративних систем України.

Фінансування заходів з утримання та відновлення меліоративних систем здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів (табл. 1).

Таблиця 1.

*Фінансування заходів з утримання та відновлення меліоративних систем за джерелами (на прикладі Управління каналу Дніпро-Інгулець) (тис. грн.)*

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Загальний фонд	866,5	763,2	759,2	1216,2	1519,8	1885,4	2296,8	2519,0
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Спеціальний фонд	1292,2	985,6	5427,8	89,0	3626,6	3016,1	4325,5	5046,0

З таблиці видно, що питома частка фінансування ремонтів за рахунок загального фонду менша ніж за рахунок спеціального фонду, тобто власних доходів бюджетної установи. Цей принцип розподілу ґрунтується на послідовності економічного зв'язку витрат і доходів, з одного боку, та видатків і доходів, з іншого. Тобто, якщо витрати, пов'язані з ремонтом, здійснюються за рахунок спеціального фонду, то наслідок цього вони зумовлюють отримання доходів за спеціальним фондом, у свою чергу, здійснення видатків на загальну діяльність установи (з включенням ремонтних робіт) за рахунок бюджетних коштів не має на меті отримання доходів за загальним фондом, а навпаки – кошти бюджету виділяються для здійснення зазначених видатків.

Роботи з технічного обслуговування і ремонту внутрішньогосподарської мережі та споруд здійснюються на підставі договору між водогосподарською організацією і землекористувачами за рахунок коштів замовника.

Джерелами фінансування робіт з капітального ремонту є бюджетні кошти. Проектно-кошторисна документація на капітальний ремонт складних та функціонально-важливих об'єктів загальною вартістю ремонтних робіт 200 тисяч гривень і більше розробляється на конкурсній (тендерній) основі. Фінансування капітальних ремонтів за рахунок загального фонду подано в таблиці 2.

Таблиця 2.  
Фінансування капітальних ремонтів за рахунок загального фонду (на прикладі УКДІ) (тис. грн.)

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>1</b>	2	3	4	5	6	7	8	9
<b>1</b>	2	3	4	5	6	7	8	9
Виконано	120	54	901,6	43,7	620,6	348	675,3	796,7
Профінансовано	120	54	0	43,7	45	0	0	0

З таблиці видно, що за останні три роки фінансування з бюджету капітальних ремонтів повністю припинено. Капітальні ремонти проводяться лише за рахунок спеціального фонду. На сьогодні тендерне законодавство не досконале, і тому проведення тендерних торгів вимагає великої кількості бюджетних коштів, яких, на жаль, організації водного господарства не отримують, а власних коштів зі спеціального фонду не вистачає. Для виходу зі скрутного становища, управління проводять лише капітальні ремонти вартістю до 200 тисяч гривень шляхом проведення цінових запитів, що дозволяє уникнути проведення тендерних торгів. Інколи капітальні ремонти ділять пооб'єктно, що теж дозволяє уникнути проведення тендерних торгів. Але 60 відсотків виробничих основних засобів вимагають негайних капітальних ремонтів вартістю більше ніж 300 тисяч гривень, їх знос сягнув 100 відсоткової межі. Тому ситуацію, яка склалася у водному господарстві, можна вважати критичною.

Роботи з поточного ремонту міжгосподарських мереж і споруд, розробка технічної документації, а також технічне обслуговування фінансуються з відповідного бюджету – державного чи місцевого, за рахунок якого утримується організація в цілому. Поточні ремонти за вартістю дешевші, ніж капітальні. Крім того, вони проводяться кілька разів на рік, повторюючись щорічно, що дає змогу поетапно їх планування. Фінансування ремонтів частково відрізняється від запланованих обсягів, це видно з таблиці 3. Але, незважаючи на рівень фінансування поточних ремонтів, потрібно знаходити додаткові шляхи вирішення проблем, які дозволять проводити фінансування ремонтів повністю.

Таблиця 3.  
Фінансування поточних ремонтів за рахунок загального фонду  
(на прикладі УКДІ) (тис. грн.)

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Профінансовано	47,65	53,8	31	63,9	137,3	100,9	78,9	155,1
Виконано	107,4	78,3	110,5	80,4	224,3	190,7	133,2	223,3

**Відповідно до кола завдань** вітчизняної підсистеми бухгалтерського обліку в бюджетних установах за напрямом „необоротні активи”, головним серед них є: контроль за збереженням та ефективним використанням кожного з об’єктів необоротних активів [5, с.106]. Відповідальність же за розмежування видатків, пов’язаних з ремонтом, на поточні та капітальні покладається виключно на розпорядника та одержувача бюджетних коштів. Тому для вирішення проблем фінансування ремонту основних засобів бюджетними організаціями системи держводгоспу і покращення ситуації, яка склалася сьогодні, пропонується таке:

- 1) повний перегляд тендерного законодавства, зобов’язковою зміною граничних сум;
- 2) відмова від застосування тендерних торгів при проведенні капітальних ремонтів;
- 3) введення повноцінної плати за використання водних ресурсів. Плата повинна стати одним із головних джерел фінансування ремонтних робіт, реконструкцій і підтримання належного стану об’єктів, що експлуатуються водогосподарськими організаціями;
- 4) застосування капітальних трансфертів для проведення капітальних ремонтів на об’єктах, які потребують негайного проведення ремонтних робіт;
- 5) перегляд податкового законодавства, а саме введення податкових пільг для учасників тендерних торгів;
- 6) створення цільових програм для підтримання робочого стану основних засобів, а також їх повної заміни на державному рівні;
- 7) зменшення витрат на ремонт основних засобів може зумовити збільшення інших витрат, наприклад, на паливо, паливомастильні матеріали або оплату праці.

## Література

1. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних установах: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 140.
2. А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, та ін. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 3-тє вид.. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
3. Закон України „Про Загальнодержавну програму розвитку водного господарства”. Прийнятий 17 січня 2002 р.
4. Положення „Про проведення планово-попереджувальних ремонтів меліоративних систем і споруд”, затвердженого наказом Держводгоспу України від 1 жовтня 1999 р., № 151.
5. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація: Монографія. – К.: КНЕУ, 2006. – 244 с.
6. Сташук В.А. Еколого-економічні основи басейнового управління водними ресурсами. – Дніпропетровськ: ВАТ „Видавництво „Зоря””, 2006. – 480 с.